

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.05052 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародна економіка»

на тему: **«МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ
«ОДЕСЬКИЙ КОНСЕРВНИЙ ЗАВОД»)»**

Виконавець:

студентка ФМЕ, гр. 43

Реутова Анна Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

зав. кафедри, д.е.н., професор

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ключовим завданням підприємств харчової промисловості є забезпечення країни продуктами харчування, що потребує стійкого зростання виробництва продукції, одержання її виробниками достатніх кінцевих результатів. Кожен суб'єкт господарювання зі збільшенням масштабів власного виробництва виокремлює для себе низку конкурентних переваг, що в подальшому стають визначальними для досягнення мети. Очевидним також є й те, що формування конкурентних переваг продукції підприємств підвищує конкурентоспроможність харчової галузі як сектору економіки в цілому, та, водночас, сприяє вирішенню проблем, пов'язаних із забезпеченням продовольчої безпеки країни. Тому питання конкурентоспроможності вітчизняної продукції харчової галузі на внутрішніх та зовнішніх продовольчих ринках набуває нового змісту та актуальності.

Мета дослідження. На основі дослідження міжнародної конкурентоспроможності продукції підприємств харчової галузі на прикладі ПрАТ «Одеський консервний завод».

Завдання дослідження:

- 1) визначити сутність та специфіку конкурентоспроможності продукції підприємств харчової промисловості;
- 2) з'ясувати фактори, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність підприємств харчової промисловості;
- 3) розглянути методи оцінки конкурентоспроможності продукції підприємств харчової промисловості;
- 4) провести загальну техніко-економічну характеристику ПрАТ «Одеський консервний завод»;
- 5) проаналізувати фактори впливу на міжнародну конкуренто-спроможність підприємства ПрАТ «Одеський консервний завод»;
- 6) здійснити аналіз рівня міжнародної конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Одеський консервний завод» ;
- 7) розробити рекомендації щодо підвищення ефективності збуту продукції ПрАТ «Одеський консервний завод» на зовнішніх ринках;
- 8) обґрунтувати шляхи підвищення конкурентних переваг продукції ПрАТ «Одеський консервний завод».

Об'єктом дослідження в роботі є процес формування та забезпечення міжнародної конкурентоспроможності продукції підприємств харчової галузі на прикладі ПрАТ «Одеський консервний завод» .

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні заходи підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Одеський консервний завод».

Методи дослідження. Методичну основу роботи становлять загально-наукові та спеціально-наукові методи наукового пізнання. В процесі написання роботи були використані такі дослідницькі методи, як: метод ключових понять, системний аналіз, групування, порівняння (при дослідженні теоретико-методологічних засад міжнародної конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості); економіко-статистичний аналіз, методи вертикального та горизонтального аналізу, графічний та табличний методи (під час аналізу сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський консервний завод»); наукова абстракція та узагальнення (під час обґрунтування напрямків підвищення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський консервний завод»).

Інформаційною основою дослідження виступають закони та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменування) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінки. Основний зміст викладено на 69 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 7 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 1 статтю:

1. Реутова А. А., Козак Ю. Г. Напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Одеський консервний завод»/ А. А. Реутова, Ю. Г. Козак// Модернізація та сучасні українські та світові наукові дослідження: матеріали міжнародної студентської наукової конференції: Молодіжна наукова ліга. – Львів, 2020

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методичні основи дослідження міжнародної конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості»*. Розглянуто поняття та специфіку конкурентоспроможності продукції підприємств харчової промисловості. Розглянуто фактори, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність підприємства харчової промисловості. Автор детально підходить до дослідження методів оцінки конкурентоспроможності продукції підприємств харчової промисловості.

У другому розділі *«Аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський консервний завод»*». Надана загальна

техніко-економічна характеристика ПрАТ «Одеський консервний завод», здійснено аналіз факторів впливу на міжнародну конкурентоспроможність підприємства, проаналізовано рівень міжнародної конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Одеський консервний завод».

У третьому розділі « *Напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Одеський консервний завод»* ». Надано рекомендації щодо підвищення ефективності збуту продукції ПрАТ «Одеський консервний завод» на зовнішніх ринках, та розглянуто шляхи підвищення конкурентних переваг продукції ПрАТ «Одеський консервний завод».

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумок дослідження міжнародної конкурентоспроможності продукції підприємств харчової галузі на прикладі ПрАТ «Одеський консервний завод», можна зробити наступні висновки:

1. Під конкурентоспроможністю продукції підприємств харчової промисловості потрібно розуміти наявність певних властивостей, зокрема: споживчих, комерційних, організаційних та економічних, які становлять інтерес для покупця і забезпечують задоволення цієї потреби краще, ніж у конкурентів.

2. Усі фактори впливу на міжнародну конкурентоспроможність підприємств харчової галузі можна умовно поділити на зовнішні (державна політика, правове середовище, економічні умови, монополізація економіки, ресурсний потенціал, товарні ринки, ринкова інфраструктура, соціальні умови) та внутрішні (ресурси, маркетингові дослідження, фінансові можливості, система обліку, система постачання, логістика та збутова діяльність, інформаційні ресурси, організаційна структура, місцезнаходження підприємства).

3. На даний момент уніфікованої методики оцінки конкуренто-спроможності продукції підприємств харчової промисловості не існує. Вибір конкретної методики визначення конкурентоспроможності продукції залежить від специфіки продукту, терміновості отримання результатів оцінки, обсягів доступної інформації, ресурсних обмежень, аудиторії, на яку вони розраховані, тощо.

4. ПрАТ «Одеський консервний завод» є лідером з виробництва плодово-овочевої консервної продукції в Одеській області. На підприємстві використовуються новітні технології виробництва харчової продукції із сировини високої якості, працює кваліфікований персонал. Підприємство успішно працює на ринку СНД, постійно розширюючи свою дилерську мережу і поповнюючи асортимент продукції.

5. Значення коефіцієнту абсолютної ліквідності в 2018-2019 роках значно менше від нормативного (0,1-0,2) та показує тенденцію до зниження. Такий низький показник вказує на те, що ПрАТ «Одеський консервний завод» не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром. Коефіцієнт проміжної ліквідності на підприємстві також нижче нормативних значень і за 2017-2019 скоротився на 0,125. Така динаміка обумовлена зменшенням обсягу поточних активів протягом останніх років. В свою чергу коефіцієнт поточної ліквідності має

достатні значення протягом всього періоду. В динаміці він збільшується, що обумовлене більш швидким зростанням поточних активів підприємства, ніж поточних зобов'язань. Нормативне значення показника забезпечення оборотних активів власними коштами 0,1 і вище. На протязі 2017-2019 років значення було більше 0,5, тобто ПрАТ «Одеський консервний завод» можна вважати фінансово стійким і здатним проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування. Таким чином, в ході аналізу було встановлено, що ПрАТ «Одеський консервний завод» є недостатньо платоспроможним та ліквідним, але при цьому не залежить від зовнішніх джерел фінансування та має власний оборотний капітал.

6. На міжнародну конкурентоспроможність ПрАТ «Одеський консервний завод» здійснюють вплив фактори макро- і мікроекономічного, а також внутрішнього середовища підприємства. Більшість факторів макросередовища (політичний, правовий, економічний, демографічний, науково-технічний, природний та екологічний) негативним чином впливають на рівень міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Фактори мікроекономічного середовища (споживачі, постачальники, посередники, контактні аудиторії), крім конкуренції в харчовій галузі, здійснюють позитивний вплив на міжнародну конкурентоспроможність досліджуваного підприємства. В свою чергу фактори внутрішнього середовища, такі як маркетинг, фінанси та організаційна культура, негативним чином впливають на міжнародну конкурентоспроможність підприємства. Проведений SWOT-аналіз дає підстави стверджувати, що ПрАТ «Одеський консервний завод» має можливість домінувати на ринку плодоовочеконсервної продукції, що дасть змогу подолати збитковість виробництва та підвищити міжнародну конкурентоспроможність.

7. Матриця конкурентного профілю показала, що ПрАТ «Одеський консервний завод» поступається лідеру-конкуренту, але має достатній потенціал для збільшення обсягів виробництва. Оцінку міжнародної конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Одеський консервний завод» було проведено бально-зваженим методом. Для оцінки було обрано такий вид продукції як «Кетчуп томатний», який реалізується під торговою маркою «Господарочка», та товари-аналоги ТМ «Чумак» та ТМ «Верес». Серед різних показників, за якими здійснювалася оцінка лише за смаком продукція ТМ «Господарочка» випереджає обох конкурентів, за зовнішнім виглядом упаковки вона випереджає одного з конкурентів та програє іншому, за іншими показниками вона знаходиться на останньому місці.

8. Важливим напрямом підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Одеський консервний завод» є забезпечення ефективності її збуту на зовнішніх ринках. Аналіз показників оцінки перспективи розвитку в галузі і конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку показав, що ПрАТ «Одеський консервний завод» має середній показник перспектив розвитку галузі - 8 балів, та середній показник конкурентоспроможності підприємства - 7 балів. Для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ПрАТ «Одеський консервний завод» необхідно сконцентрувати увагу на вирішенні чотирьох взаємопов'язаних завдань: організація процесу створення конкурентоспроможних консервних продуктів, проведення гнучкої цінової політики, організація ефективної

системи збуту, управління просуванням продукції на міжнародному ринку. За результатами дослідження ПрАТ «Одеський консервний завод» необхідно обрати стратегію посилення активності на міжнародному ринку плодоовочевої консервної продукції, а саме за рахунок виходу підприємства на ринки Польщі та Угорщини. З метою активізації ЗЕД ПрАТ «Одеський консервний завод» в роботі розроблений комплекс заходів з просування продукції на зовнішні ринки: нова система торгових націнок, приваблива система знижок для споживачів продукції підприємства, ефективна рекламна програма та система створення іміджу компанії, що дасть змогу ПрАТ «Одеський консервний завод» залучити якомога більше потенційних покупців на зовнішніх ринках.

9. ПрАТ «Одеський консервний завод» має достатній потенціал для підвищення міжнародної конкурентоспроможності своєї продукції. Основними напрямками формування конкурентних переваг продукції ПрАТ «Одеський консервний завод» є: покращення якості продукції; ув'язування ціни з якістю продукції, що дозволить диференціювати продукцію за сегментами рівня доходів різних споживачів; оптимізація асортименту продукції підприємства; запровадження ресурсозберігаючих технологій; використання ефективних логістичних схем; комплексний підхід до переробки сільськогосподарської сировини; впровадження у виробництво інноваційних консервних продуктів.

АНОТАЦІЯ

Реутова А. А., « Міжнародна конкурентоспроможність продукції підприємств харчової галузі (на прикладі ПрАТ «Одеський консервний завод») » кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05052 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка», Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження в роботі є процес формування та забезпечення міжнародної конкурентоспроможності продукції підприємств харчової галузі на прикладі ПрАТ «Одеський консервний завод» . У роботі розглядаються сутність та специфіка конкурентоспроможності продукції підприємств харчової промисловості, визначаються фактори, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність підприємств харчової промисловості та методи її оцінки.

Надано загальну техніко-економічну характеристику ПрАТ «Одеський консервний завод». Проаналізовано фактори впливу на міжнародну конкурентоспроможність підприємства, здійснено аналіз рівня міжнародної конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Одеський консервний завод».

Запропоновано рекомендації щодо підвищення ефективності збуту продукції ПрАТ «Одеський консервний завод», розроблено шляхи щодо підвищення конкурентних переваг продукції ПрАТ «Одеський консервний завод».

Ключові слова: міжнародна конкурентоспроможність продукції, харчова галузь, збут, аналіз, підвищення ефективності, ПрАТ «Одеський консервний завод».

ANNOTATION

Reutova A., International competitiveness of food industry products (on the example of JSC "Odessa Canning Plant") , thesis for Bachelor's degree in specialty 6.05052 «International economic relations» under the program «International economy», Odessa National Economic University Odessa, 2020

Bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the research in the diploma is the process of forming and ensuring the international competitiveness of the food industry enterprises on the example of JSC “Odessa Canning Plant”. The essence and specifics of the competitiveness of food industry products are considered in the diploma, the factors influencing the international competitiveness of the food industry enterprises and methods of estimation one are considered too.

The general technical and economic characteristics of JSC «Odessa Canning Plant» are given in the diploma. The factors of influence on the international competitiveness of the enterprise are analyzed, the analysis of the level of international competitiveness of production of JSC “Odessa Canning Plant” is carried out.

Recommendations on improving the sales efficiency of products of JSC “Odessa Canning Plant” are offered, and ways to increase the competitive advantages of products of JSC “Odessa Canning Plant” are developed.

Keywords: international product competitiveness, food industry, sales, analysis, efficiency improvement, JSC «Odessa Canning Plant».